

Nr. 7 (582)

Arvats

Andžejs Beļēvičs

TELEGRAMMAS, IZSŪTĪTAS GANDRĪZ VIENLAIKUS

I
Veļas mašina nedarbojas. Centrifūga taisni un precīzi nogriezās. Pa kreisi. Tavs pusdienu baltais krekls tads vairs nebūs. Un nekas, žēl nav. Tavā piena krūzē ielēju vīnu. Deserta. Tik un tā rūgušpiens. Puscetri. Bija. Kāpšu līdz skurstenslauķim. Uz dūmeņa. Pie pogas izkūpēšu. Saki, vai arī aiz tā lūkuma tu mani gaidīsi?

II

Liekas, esmu ne tur. Ne tur, kur sapņoju. Diversants sētnieks spārda slotu. Tā, kā to mēdz darīt oranžā halātinā tērpušies. Kūpina izsmēķi un rāda ceļu. Pa ceļam viens vientuļš, viens pelēks diriģē rītu. Ne mīnas no laimes pogas, kaut vienas. Kaut iztrūkušās. Neaizmirsti. Pauze ilgs vienu ceturtdaļu. Trešdien dzersim. Atceries, tēju nopērc. Dzirdi? Mīlais?

Līga Nagle

* * *

Nelidot —
Tas ir apstāties.
Pulkstenis, kurš neiet,
Nelaus aizlidot dzērvēm.
Rudens, ziema... Nelidot —
Tad nebūs, kam
Pavasari atgriezties mājās.

Nelidot —
Tas ir kā krist.
Pakrist un nepacelt
Skatienu debesīs,
Rāpot un nesaprast...
Varbūt nerāpot?
Var arī citādi pārvietoties?

Nelidot —
Tas ir neredzēt.
Aklumā mist zem
Debesu gubām,
Bet sapņot — tas ir, lidot
Tur, kur saule
Aiz mākoņu pļāvām var izdzīvot.

Silvija Zvejniece

* * *

Vai vari izvēlēties —
Vientulību vai mīlestību?
Mazs impulss, pieskāriens, un
tauriņi lido vēderā...
Kur mani tauriņi?
Kur tie palikuši?
Kāpēc tikai skumjas un vientulība?
Vai esmu to pelnījusi?
Kur ir tie svāri, kas to izsver?
Vai tiešām dzīve apstājusies
šajā brīdī, kad tik ļoti vēl
gribas dzīvot, mīlēt un
arī tauriņus ķert...

Helmuts Feldmanis

* * *

Vēl es nevaru atgriezties,
Vēl zvaigznes debesīs mirdz,
Vēl uz tukšnešiem tāliem
Aizsteidzas sadegt sirds.

Vēl aiz apvāršņa malas
Saule atpūsties iet,
Vēl par debesīm zilām
Sirds mana degošā dzied.

Vēl es nevaru atgriezties,
Vēl ir jāgaida jums
Debesīs zīmētā kāsi
Dvēseles lidojums.

Laila Pabērza
RĪTIS PILĪ

Es sevi kronēju
vakar ar vārdu «viss».
Viss, mīlais, viss,
es vairs neēdu
pie kopējā galda.

Kāds manu kaprīzi:
es gribu,
es gribu,
es gribu!
uzsviedis karnīzē
kā publiski izkārtu veļu
un pacēlis tiltu
no pils uz lielceļu.
Un kur mana kariete?

Vai tā šaurā šaubu laipa
ir pārejama
ar tik cēlu tēlu
un kuplu kleitu?

Aleksandrs Pelēcis

(10. aprīlī atcerējamies dižo talse-
nieku 90. dzimšanas dienā.)

DZIMŠANAS APLIECĪBA

Es esmu piedzimis Latvijā.
To visiem saku, kas prasa.
Kur sveši karogi atvijas,
Nav manas dzintara rasas.

Lai vēji pūš, nikni piktoņi,
Man viena ir sakņu vieta —
Es saistīts ar Latvijas likteņiem,
To sērām vai priekam man dziedāt.

Bērzs noliecās reiz pār šūpuli,
Un dvēselē gaisma svērās.
Ar Pededzes zelta pūpoliēm
Māte man nicību pēra.

Es esmu piedzimis Latvijā.
Man Dzimteni mainīt ko nava:
Lai zvaigžņu karogi atvijas,
Man zvaigznes mirdz Mālupe pļāvā.
Sivakos, 1962.

Ilona Miezīte

* * *

Es gribēju Tev vēl ko pajautāt, Dievs,
Bet Tu klusēji, novērsis seju,
It kā viss pasaules mēmums
Gulētu Tavās nolaistās acīs.

Es gribēju Tev vēl ko pateikt, Dievs,
Bet arī man nolaidās acis un rokas.
Un tā mēs klusējām — ļoti ilgi,
Bez vārdiem, bez asarām un bez prieka.

Tik daudz bija izteikts jau pārmetumu
Par pasauli visu, par sevi un Tevi.
Un es nezināju, vai Tu mani vairs mīli.
Jo Tu klusēji sāpīgi, novērsis seju.

Daiņa Kārkluvka foto

Maija Laukmane

* * *

starp kailiem kokiem vēl jūtāmāk nekā vēji
klejo ilgas saplaupt un ātrāk sagaidīt rītu
kad pamostoties just pumpurus lēni kāpjām
meklēt dzīvības elpu

es arī kā kailajais koks — un šķiet ka
to nevar nejst kā vakaros aizmiegot
rītos mostoties gaidu lai sirds siltie tikšķi
kāpj un kāpj dzīvības zaros un lai
projām zūd spelgoņa

Dzintra Žuravska

SAPŅU PAŽOBELĒ

Manu sapņu pažobelē,
Kur baloži dūdo,
Viss juku jukām:
Tur nodomi sirmi
Un cerības senas,
Reiz alktais, bet neiegūtais.

Nu pati brīnos,
Cik gadu gaitā
Ir sakrāts lieka:
Gan pieviltas ilgas,
Gan nomāktas vēlmes
Un visādi nieki.

Tur gaisā virmo
Sen aizmirstas skumjas

Kā tīmekļi smalki;
Uz lūpām kaist skurbums
Kā norūdzis vīns,
Ko lēnītēm malco.

Un tomēr šai kņadā
Man ir, kur nolīst,
Kad nomākta jūtos, —
Tai sapņu pažobelē,
Pār atmiņām senām
Kur baloži dūdo.

Inga Indriksone

* * *

tad kad sūrst vārdi pirkstgalos
un tīrpst tik ļoti ka
nevaru vairs apturēt
savelku dūrīti
nevaru nevaru noturēt
nedrīkstu nedrīkstu pazaudēt
negribu negribu dzelt
esmu bite gausa rudeni gaidoša
kad pāries sīvums
ar pavasara ziediem
klūšu medus pilna

Inga Ieviņa

* * *

Un, ja reiz cerību sēkla ir sēta,
Pat ja zini —
Asnam draud gan vēji, gan vētra,
Tā dīgst un plaukst kā
Krāšņākā puķe —
Saudzēta, sargāta dārznieka rokām.
Par spīti mākoņiem melniem un krusai
(divreiz sāpīgāk dzelzšņi dzeļ).

Un, ja reiz cerību sēkla ir sēta,
To neizraus kapļi un vētra.
Sīks cinītis saknes grauzīs
Un sprauksies, līdz lapas sadzīs.

Un, ja reiz cerību sēkla ir sēta,
Tai nepietrūks spīta un virszemes spēka.

Laimdota Grīnšteina

TU

Tu atnāci, izbrīdis dubļu skrīni,
Un bez īgnuma pārāvi kājas.
Redzot jautājošo skatienu manu,
Atbildēji: tāpēc jau tie ir dubļi,
Lai liptu pie kājām,
Bet priecīgo ziņu atnesu,
Un zeme jau drīz apzūs.

Tava balss skanēja mierīgi,
Bet tajā arī nogurums bija.

Un tad, kad zeme apzūs,
Tu dārzā stādīsi puķes,
Tavas rokas kļūs rauņģis —
Zemei par skaistumu ir savs priekšstats.
Tavā sejā būs smaids,
Un, redzot apbrīnojošo skatienu manu,
Atbildēsi: tāpēc jau tās ir puķes,
Lai nestu pasaulē prieku.

Un rauņģie pirksti maigi glāstīs
Ziedlapiņas...

Gada jubilejas un atceres

Aprīlis

Krišjānis Dinsbergs — dzimis 1930. gada 29. aprīlī Dundagas Dingeskalnu mājās. Dzejnieks, jaunlatvietis, publicists, skolotājs. Publicējis stāstus, dzejoļus un rakstus laikrakstā «Pēterburgas Avīzes». Mūža nogalē dzīvoja Rīgā, strādāja laikrakstu «Baltijas Vēstnesis», «Baltijas Zemkopis» un citu izdevumu redakcijās. Strādājis arī par grāmatu tirgotāju un grāmatvedi. Miris 1904. gada 13. septembrī. Apbedīts Rīgā, Lielajos kapos.

Teodors Grinbergs (citos rakstu avotos — Grinbergs) — dzimis 1870. gada 2. aprīlī Ģibzdes muižas zemnieku ģimenē. Luterāņu teologs, Latvijas Universitātes profesors. Skolotājs Popē, Ģibzdē, Talsos un Jelgavā. Radniecības saites ar Krišjāņa Barona ģimeni. 1932. gadā ievēlēts par LELB arhibīskapu; bija pirmais šī titula īpašnieks. Miris 1962. gada 14. jūnijā Vācijā, Eslingenē.

Teodors Zeiferts — dzimis 1865. gada 3. aprīlī Tukuma rajona Džūkstes pagastā saimnieku ģimenē. Skolotājs, literatūras kritiķis un vēsturnieks. Laikā no 1884. līdz 1891. gadam strādājis par skolotāju Lubezerē. Miris 1929. gada 9. decembrī, apbedīts Rīgā, Meža kapos.

Alfons Bertholds — dzimis 1910. gada 2. aprīlī Vaides «Žonakos» zvejnieka ģimenē. Libietis, aktīvs lībiešu kultūras darbinieks, dzejas un īsprozas autors. Brīvi runājis lībiešu valodā.

Beidzis vietējo pamatskolu un divdesmito gadu beigās mācījies zvejniecību tautas augstskolā Somijā. Līdz pat aiziešanai pensijā bijis zvejnieks. Liels lībiešu folkloras zinātnis. Viņa dzeja apkopota lībiešu dzejnieku darbu izlasē «Es viltīgāks par tevi, menca!» (1998). Miris 1993. gada 18. jūlijā, apbedīts Vaides kapos.

Ērika Iltnere — dzimusi Melnsilā 1925. gada 3. aprīlī. Tekstilmāksliniece, gleznotāja.

Aleksandrs Pelēcis — dzimis 1920. gada 10. aprīlī Malienā, Alūksnes rajonā. Dzejnieks, Sibīrijā izsūtītais, Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris. Pēc atgrie-

šanās no izsūtījuma kopš 1962. gada dzīvoja Talsos. Cerībā, ka reiz Talsos būs viņa vārdā nosaukta iela, novada literāti sadarbibā ar keramiķu biedrību «Cīparnica» 2007. gada Pilsētas svētku laikā iekapsulēja uz māla plāksnītēm rakstītas vēstules Aleksandram Mūžībā. Talsos, Lielajā ielā 37, darbojas sabiedriska organizācija «Aleksandra Pelēča lasītava», kur iespējams iepazīt daļu no A. Pelēča plašās personiskās bibliotēkas. Dzejnieks miris 1995. gada 13. oktobrī, apbedīts Talsu Sukturu kapsētā.

Teodors Kārlis Zieriņš — dzimis 1925. gada 12. aprīlī Dundagā, vēlāk ģimene dzīvo Lībagu «Indrānos», kur vecāki iepirkuši jaunsaimniecību. Tēvs Ansis ir skroderis. Mācījies Lībagu un Talsu skolās. 1944. gada septembrī iesaukts latviešu leģionā. 1951. gadā izceļojis uz ASV. Politiskās aktivitātes T. K. Zieriņš sācis 1957. gadā, kad PSRS palaida kosmosā Zemes mākslīgo pavadoņi ar suni Laika uz borta. Kad «Anglijas suņu aizsardzības līga» ierosināja šim sunim katru dienu par godu ievērot vienu klusuma minūti, T. K. Zieriņš izdomāja, ka šajā klusuma minūtē vispirms būtu jāatceras GULAG no metnēs un PSRS cietumos nomocītie. Sekoja raksti ASV un Kanādas laikrakstos, kas iezīmēja gaitu viņa barikāžu ceļam. T. K. Zieriņš uzstājās sanāksmēs, baznīcās, skolās, radiostacijā ziņu pārraidēs, neskaitāmas reizes rādīja savā mītnes zemē filmu «Mana Latvija» ar saviem komentāriem. Ap tūkstoš vēstuļu viņš publicēja dažādos ASV laikrakstos, paūzot Latvijas brīvības cerību. Par politiski aktīvo darbību viņš saņēmis ASV civilo apbalvojumu — Eizenhauera Brīvības medaļu. 2006. gada novembrī T. K. Zieriņš apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 2. pakāpes Goda zīmi.

Miris Latvijā 2007. gada 16. jūnijā un apbedīts Lībagu kapsētā blakus saviem vecākiem.

Silvija Radzobe — dzimusi Talsos 1950. gada 29. aprīlī. Teātra kritiķe, mākslas zinātnieci doktore, literatūras zinātniece.

Sagatavojuši Maija Laukmane.